

NOVA DOBA

plačano do
Ljubljana

Stane letno 84 Din., mesečno 7 Din., za Inozemstvo 240 Din.
Oglaši se računa po tarifu. Pri večkratnem oglašanju popust.
Posebne zavetnice 1 Din.

**Izhaja
vsak torek, četrtek in sobot.**

Uredništvo: Strossmayerjeva ul. št. 1, pritličje. Telef. 65.
Upravnisvo: Strossmayerjeva ulica 1, pritličje. Telef. 65.
Račun pri poštnem ček. zavodu št. 10.666.

Pomembne kraljeve sede v Surdulici.

V nedeljo, 24. t. m. so se vrstile v mestu Surdulici ob bolgarski meji velike spominske svečanosti na čast brezštevilnim narodnim mučenikom, ki so padli kot žrtve bolgarskih grozodejstev za časa svetovne vojne v letih 1915. do 1918. Najhuje so divjali Bolgari baš v Surdulici. Srbsko prebivalstvo, zlasti inteligenco so mučili in pobijali kot živino in niso priznašali s svojo krivočestijo niti starčkom niti mladini. Surdulica, ki je bila med vojno izhodišče transportov srbskih internirancev v Bolgarijo, je popila potoke srbske mučeniške krvi. Bulgari so včasih trupla svojih žrtev, ki jih niso mogli zakopati, prepustili psom v hrano.

Po osvobojenju so pričeli prebivalci Surdulice zbiratosti mučenikov in pričeli z obsežno akcijo, da se jim postavi dosten spomenik. S pomočjo javnosti in države se je pričelo obnavljati mesto, ki so ga bili Bulgari med vojno uničili. Najlepši spomenik surdulškim žrtvam pa so postavili meščani Surdulice s tem, da so s pomočjo države zgradili novo, lepo gimnazijo, pod katero je sezidana grobnica, kjer počivajo od nedelje dalje kosti surdulških mučenikov.

Spominske svečanosti so se vrstile v nedeljo. Ob 7. zjutraj je patrijarh Dimitrije ob navzočnosti številnega svečenstva opravil žalne molitve. Za patrijarhom so dospeli v avtomobilu člani vlade. Ob pol 10. so zagrmeli topovi, postavljeni v dobravi, kjer je bilo pomorjenih okoli 6000 srbskih kmetov in inteligenčev. Kmalu nato sta se pripejala, burno pozdrayljena od prebivalstva, kralj in kraljica. Po svečanem parastusu, ki sta se ga udeležila kralj in kraljica, se je formiral veličasten sprevod, v katerem so nosili Sokoli deset s cvetjem okrašenih krst s kostmi vseh mučenikov, ki so postali žrtve bolgarske okupacije. Na čelu povorke je jezdila kraljeva garda v spremstvu gardne muzike.

Pred gimnazijo se je sprevod ustavil in patrijarh Dimitrije je blagoslovil poslopje in grobničo. V kratkih govorih sta se nato ravnatelj gimnazije Ljuba Aleksić in upravitelj osnovne šole Petar Ristić spominjala padlih mučenikov in pozivljala mladino, da se počake vredno življenga in smrti svojih prednikov. Po nagovoru patrijarha so bile rakve ob sviranju žalostink položene v grobničo in obsute z venci in cvetjem. Kralj je položil na grobničo krasen venec z napisom: »Našim mu-

čenikom — Aleksander I. in Marija. Po pogrebnih svečanostih se je vršil v veliki dvorani gimnazije svečan obed, ki sta se ga udeležila kralj in kraljica s številnim spremstvom, člani vlade, zastopniki parlamenta in vojske ter predstavniki surdulških kulturnih organizacij.

Za časa obeda se je dvignil kralj s svojega sedeža in imel sledeč znamenit nagovor:

Mnogo sem polagal na to, da sem na ta dan s kraljico v Surdulici, da se poklonim ostankom naših mučenikov ter izkazjem zahevalo mučencem tega mesta in srežu, katerim je na tako lep način ohranjen spomin.

Deca, ki se bo v tej šoli učila, se bo imela česa naučiti. Ni šole širom naše domovine, ki bi lahko dajala toliko snovi za pouk o ljubezni napram narodu. Vsled tega bi jaz želel, da v vašo neobičajno hišo, katere temelje tvorijo kosti mučenikov, prihaja decia iz vseh strani države. Ko moj sin doraste, bo sledil temu primeru. Vzgojen naj bo v klasičnem pouku in diha naj ta gorski zrak! Naša mladina bodi po duhu in telesu silna in krepka, da prevzame delo starih, da vse sprejme tako, kakor zahteva to domovina. Radi tega naj današnji naraščaj, kateremu je znano, kako krvavo je bila priborjena svoboda, vse to, kakor je bilo priborjeno, čuva in očuvava dalje izroči. Da ni padlo toliko sto in stotisočev, ne bili bi danes milijoni ujedinjeni v naši kraljevini, v svoji rojstni hiši ne bi mogli dati izraza svojemu sijajnemu osvobojenju darovitega plemena in bi se naknadno izgubili v tujem robstvu.

Ko se danes ob tej zgradbi ustvarja skupno življenje v svobodi, ki jo uživajo milijoni naroda, ne smemo pozabiti, da kakih nadčloveških naporov je pri tem prišlo. Mar je toliko tisočev dalo življenje zaman? Mar ne za to, da nastopi realnost, ki je izgledala kot večen san! Ali naj bi bili nedostojni naših mučenikov, če bi ne bili odločni kakor oni, moški kot oni, če se ne bi stavili na branik velikih interesov našega slovanskega juga, s katerimi se nikdo nikdar ne sme igrati, ker nam je pred vsem na tem, da bodi narod silen in bogat. V tem leži izvor blagostanja in zadovoljstva celokupnega našega naroda. Da se narod zadovolji v tem, za kar ima polno pravo, se mu mora dati mir in red na zunaj in znotraj, mora se spoštovati celota, mora se spoštovati zakon, ki je nad vsemi in po tem veljavni za vse. Ko je ujedinjenje doseženo, je razvoj naše države jasen in odrejen. Ona sila v Srbu, Hrvatu in Slovencu, ki je pokazala, kje vera in nevera, ona

sila, ki se je razvila kakor pri mučenikih, ne bo odnekala kljub neizbežnim težkočam na svojem zgodovinskem potu. Zdrava zavest in slavnost nad vse! To je ta veliki nauk, ki ga govori ta grobica! Tako se oddolžimo tem mučenikom. Slava jim!

Ob 14.30 se je kraljevska dvojica odpeljala iz Strumice proti Skoplju in od tam dalje preko Mitrovice v Peč, da prisostvuje svečanostim povodom ustoličenja pravoslavnega patrijarha Dimitrije.

Sloga ali nesloga?

Stari, preizkušeni mariborski obrtniki so priredili par let zaporedoma razstave v Mariboru. Razstave so bile naravnost imponantne, dasi niso dosegle materijelnega uspeha. In ravno materijalni uspehi so vodili vodilne može teh razstav do prepričanja, da ne kaže vsako leto delati konkurenco Ljubljanskemu velesejmu, temveč da se je treba z njim sporazumeti in prirejati razstave v Mariboru le od časa do časa. Brez dvoma je bila ta ideja zdrava in veselili smo se tega sporazuma.

Toda kakor vsikdar, tako so se tudi tu našli može, ki so ta sporazum označili kot izdajstvo in ga obsojali s trditvijo, da se Maribor s tem sporazumom ogromno cskoduje. Tako so zanesli spor v obrtno društvo, in kakor imajo ponavadi v bližnji okolici oni, ki obsojajo, uspeh, tako so tudi tu dobili na svojo stran večino, ki je spodrinila stare, preizkušene obrtniške organizatorje, ovrgla navedeni sporazum z Ljubljanskim velesejmom in ponovila tudi letos obrtno razstavo v Mariboru.

Toda lažje je kritizirati kakor uspešno delati za skupne interese obrtnega stanu. Res so se nekatere tvrdke potrudile in razstavile lepe stvari, ki so delale čast letošnjem Mariborski razstavi, toda razstavljalcev je bilo primero malo. Vrtnarske razstave, ki je druga leta dajala največji pomen Mariborski razstavi, letos skoraj ni bilo. Vajenških izdelkov, ki so bili posebno na lanski razstavi tako častno zastopani, letos ni bilo. Tudi ni kazala letošnja razstava one živahnosti, kakor pretecene. Brez dvoma je zgrešeno tudi to, da se Mariborska razstavi vrši istočasno z Ljubljanskim velesejmom.

Upati je torej, da bode ta polomija vendar spravila može, ki so sicer požrtvovali in podjetni, do prepričanja, da zamore tako podjetje uspevati le tedaj, ako se prime za delo z združenimi močmi. Nihče ne more biti brez zmote; radi tega smo tudi molčali, ko smo sli-

Curiška borza

v sredo 27. avgusta Zagreb: 6·60

ZAGREBŠKA BORZA

v sredo, due 27. avgusta:

Dunaj: 0.1120—0.1140.

Trst: 3.5375—3.5675.

London: 360.05—363.05.

Newyork: 79.5—80.5.

Pariz: 4.335—4.385.

Praga: 2.3840—2.4140.

Curih: 14.97—15.07.

šali in čitali napade na stare in zaslužne može obrtniškega pokreta v Mariboru. Toda sedaj smo se ponovno prepričali, da so imeli oni prav s svojimi ukrepi in odloki, ker so se sporazumeli z Ljubljanskim velesejmom. Nasprotno pa so pokvarili situacijo sedanjih merodajnih može mariborskoga obrtnega društva in so izgubili zunanjost zaupanje za več let. Res je, da se ne da večna nikjer voditi od posameznikov, res pa je tudi, da se posameznikov v organizatoričnem delu ne sme podcenjevati, ako zavzemajo pravilno taktiko. Želite bi bilo torej, da spor med mariborskimi obrtniki preneha in da se prične zopetno skupno delo za skupne obrtniške interese.

Dostaviti moram še to, da tudi list, ki se je ustanovil pod imenom »Obrtniški list« v Mariboru pomeni čudno konkurenco Ljubljanskemu »Obrtnemu vestniku«, namesto da bi se skušalo »Obrtni vestnik« izpopolniti in povrčati v mogočen list. Lokalni patriotizem v takem trenutku ni zdrav, ako se dela škoda skupnemu organizatoričnemu pokretu.

Naj živi sloga in bratska ljubezen v naših stanovskih organizacijah, potem bodemo želi iste uspehe, kakor smo jih upravičeni izvojevati za naš obrtniški stan.

Opozovalec.

Seja načelstev JDS za mariborsko in ljubljansko oblast.

Načelstvi JDS za mariborsko in ljubljansko oblast ste imeli 23. in 24. avgusta 1924 skupno sejo v Rogaschi Slatini, na kateri se je obširno razpravljalo o današnji politični situaciji; končno so bili sprejeti sledeči sklepi:

JDS ugotavlja, da stoji neomajno na stališču narodnega edinstva in unitaristične ureditve naše države po načelih Vidovdanske ustawe. Radi tega smatra za nujno potrebnò nadaljevanje dela za smotreno in lojalno koope-

sem peva samó o veselju, da se bode zopet postavil klopotec v vinograd, in opisuje priprave za ta posel, zlasti nakup, poiskanje in spravljanje rante do klopotčevega mesta.

S krajino Slovenskih goric se peča nadalje tu in tam katera pesem domačega pesnika Božidarja Flegeriča iz Vodrancove, iz vasi med Središčem in župnijo sv. Bolfenka na medjimurski meji.

V novejšem času je prinesla tudi zbirkę Veloslava Spindlerja: *Zapihal je jug* — nekaj glasov iz Slovenskih goric, n. pr.: Oj tam stojijo Logarovci... lepa vas. Pesmi klopotcev se spominja tudi listek Božidarja Borka v »Jutru« (9. sept. 1923): »September v Slovenskih goricah«.

Iz Pohorskih goric je prinesel Glaserjev zbornik: *Pohorske poti*, posamečni glas slovenskega klopotca, in to je skoraj največ, kar je bilo do sedaj slišati o slovenskih klopotcih.

V večjem obsegu prinesti tvarino

o slovenskih klopotcih je bilo pridržano najnovejšim zbirkam; Pesnitvam Mirana Brankova, katere prinašajo in sicer v II. knjigi (Zvonice) in v III. knjigi (Zvonice), in deloma tudi v IV. knjigi (Poslanice) obsežno in do sedaj najobsežnejšo tvarino o prirodnem življenju trte, o njenem negovanju, o veselju vinogradnika in cele njegové okolice, zlasti tudi o njenih klopotcih in čričkih, o rezi, kopí, o vezanju, o pletjanju, o zorenju grozdeja, o veselju trgovcev, o bračilih, krentarjih in žmehih, splošno o vsem delu in veselju, ki ga povzroča obdelovanje slovenskega vinograda.

Najzanimivejše je pač, da je jela razglašati slavo slovenskih klopotcev celo nemška književnost. Bartsch omenja in celo opeva slovenske klopotce v svojem slovenomržnem romanu »Nemška bol« in v knjigi »Gospa Uta in lovec«. Za Bartsčiem je tudi nemška pesnica Marg. Weinhardt opevala večino slovenskih klopotcev. (Steier-

Dr. Fr. Mohorič:
Iz krajine klopotcev.

I.

Slovenska krajina klopotcev je s svojimi posebnostmi in krasotami širši domovini skoraj docela nepoznana. V domači književnosti se je sicer pojavit tu in tam glas, toda ta glas je zadeval več ali manj splošnosti, nikoli ne pravih svojstev in podrobnosti, katere šele prav označujejo in dičijo to krajino.

Krajina klopotcev je vzhodni del Slovenije, je pokrajina Slovenskih goric. In prav Slovenskim goricom je pravi kralj klopotec, brez katerega si sploh ni misliti Slovenskih goric in njihovih vinogradov. V književnosti je prvi proslavljal krasote Slovenskih goric Stanko Vraz v svojih krasnih spevih, namreč v venucu balad: »Babji klanec«, in v svojem velespevu: v »Djulabijah«, ki pojde v drugem spevu:

Ajdmo, pesma moja, gori v Jeruzalem, da kip zavičaja pred teboj razgalim.

racijo vseh strank, ki so na istem stališču. Posebej odobrava skupen nastop samostojnih demokratov z Narodno radikalno stranko v boju za očuvanje edinstvene države.

Politika sedanja vlade, ki je povsem odvisna od Radićeve stranke in ki dopušča, da se njena avtoritet zlorablja za širjenje prevratnih idej, katerih zmaga bi bila pogubna za našo državo, ustvarja v notranjosti nezupanje napram ideji narodnega in državnega edinstva, na zunaj pa bi mogla v svojih posledicah celo ogrožati integriteto naše domovine. Radi tega smatra JDS padec sedanjega režima kot eksistenčno vprašanje našega nacionalnega obstoja ter najostrejšo borbo proti temu režimu kot svojo patriotično dolžnost.

Posebej povdarja JDS še dolžnost vseh naprednih elementov med narodom, da neomajno vztrajajo v boju proti klerikalizmu kot najopasnejšemu sovražniku našega narodnega napredka in dosežene svobode.

Z ozirom na najnovejše vesti o razmejitvi z Italijo je bilo soglasno sklenjeno, takoj odposlati min. predsedniku, zunanjemu ministru in Samostalnemu demokratskemu klubu slediče brzojavko.

Načelstvi mariborske in ljubljanske oblastne organizacije JDS na svoji seji v Rogatski Slatini 24. avg. najdoločnejše protestirala proti sporazumu, sklenjenemu med obmejnima komisijama v Opatiji glede definitivne razmejitve z Italijo. Ta sporazum krši za nas že itak nesrečno rapaljsko pogodbo, nam jemlje nova ozemlja milijardne vrednosti in ogroža vitalne interese našega obmejnega prebivalstva. Ta sporazum je končno v ostrem nasprotstvu s slovenskimi obečanji Italije ob priliki odstopa Reke. Pozivamo vlado, da odkloni opatijske zaključke in da čvrsto vztraja na taki razmejitvi, ki bo v skladu s pravico in častjo Jugoslavije in življenjskimi interesu njenega prebivalstva.

Politične vesti.

OBNOVITEV POKRAJINSKE UPRAVE V ZAGREBU. Zagrebški Hrvat je objavil dne 25. t. m. vest, da je ministrski svet v svoji seji dne 23. t. m. sklenil, da naj oddelki pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo, in sicer oddelek za notranje zadeve, za pravito in vere in za socijalno politiko vrše še nadalje posle svoje *prvoletne kompetence*. Kr. županijske in kotarske oblasti pa bodo vršile svojo kompetenco pod vodstvom šefa za notranje posle kot zakonitega zastopnika pokra-

jinskega namestnika, dokler se vprašanje o nadalnjem izvajanju likvidacije poslov pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo z novimi odloki ministrskega sveta končno ne reši. Vsi dosedanji sklepi ministrskega sveta o likvidaciji poslov pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo, v kolikor napsprotojejo temu sklepom min. sveta, se stavljajo izven moči, ali samo za čas, dokler se vprašanje o nadalnjem izvajanju likvidacije končno ne reši. Posli zakonitega zastopnika pokrajinskega namestnika so poverjeni začasno dr. Gavru Gojkoviću, bivšemu šefu za notranje zadeve. Veliki župani se likvidirajo in upostavi pokrajinska uprava. — V krogih opozicije se smatra ta akt vlade kot očitno kršenje vidovdanske ustawe. Jasno je, da se je vlada zopet uklonila novi Radićevi zahtevi, akoravno se opravičuje, da je ta njen sklep samo upravnotehničnega značaja. Ukrepi vlade so izzvali v politični javnosti ogromno senzacijo. Z napetostjo se pričakuje, kako bo krona sprejela to odločitev, ki ogroža ustavne temelje države.

VLADA PREGANJA URADNIŠTVO. Na seji ministrskega sveta, ki se je vršila v pondeljek, 25. t. m. zvečer, so bili določeni novi veliki župani za vse oblasti, izvzemši Hrvatsko in Slavonijo ter Cetinje. Na seji se je razpravljalo samo o odstavljanju in imenovanju uradnikov.

KOMUNISTI PROROKUJEJO BALKANSKO VOJNO. Na kongresu balkanske komunistične federacije, ki jo tvorijo komunistične stranke Jugoslavije, Bolgarije, Rumunije in Grčije, se je v Moskvi ugotovilo, da je računati v kratkem v vojno na Balkanu in da je splošna politična situacija v balkanskih državah zelo zamotana. Federacija pravi, da bo v najkrajšem času izbrušnila meščanska vojna na Balaknu in da se pojavlja tudi v Besarabiji, Dobrudži, Bukovini in na Sedmograškem med prebivalstvom revolucionarno gibanje. Vsled teh okolnosti je sklenila balkanska komunistična federacija pospešiti izvedbo komunističnega programa na Balkanu in stopiti v ožje stike s komunisti v Franciji, Angliji, Italiji in Nemčiji.

SVETOVNA RAZOROŽITEV. Rumunija je pooblastila svojega delegata pri zasedanju Zveze narodov, da pristane na predloge glede razorozitve. Rumunski zunanjji minister Duca naj pa obenem stavi pridržke z ozirom na sosedstvo Rumunije s sovjetsko Rusijo, ki še ni članica Zveze narodov. Rusija bo najbrž sprejeti v Zvezno narodov začasno le kot opazovalka in bo imela samo posvetovalno pravice.

Dnevne vesti.

STANOVANJSKI ZAKON bo glasom izjave ministra za socijalno politiko, dr. Behmena podaljšan za eno leto, t. j. do 31. decembra 1925. V veljavi ostane torej še nadalje uredba o nedopustnosti odpovedi najemnikom.

ŽELEZNICA KOČEVJE — VRBOVSKO. 19. t. m. se je začelo trasiranje proge Kočevje — Stari trg — Severin — Vrbovsko.

ZOPET SMRTNA NESREČA NA TRIGLAVU. V soboto, dne 23. t. m. so se odpravili nekateri člani »Preporo-

mark. Monakovo 1923 glej »Jutro 73./1923.)

II.

Klopotec klopče, zvoni, poje in glasi dobro letino, naznanja mehčanje grozdovih jagod, njih brisanje in pišanje, žarenje in dozorevanje, in razglaša tudi slavo svojega ustvaritelja, gornika-viničarja, in vinogradnega gospodarja ter vse okolice in vse krajine.

V klopočni krajini so postali nekateri klopotci slavní, bodisi kot orjaki, bodisi kot lepozvonki orglaci pod nebomodrim stropom prirodnega vino-rodnega svetišča.

Kolik pomen ima klopotec za vinogradnike in njegovo življenje, kaže n. pr. dejstvo, da si je dr. Radislav Razlag za svoj samoprirejeni in krasno urejeni vinograd v Čatežu pri Brežicah omislil svoj posebni klopotec, ki še sedaj izvršuje za naslednika svoj klopočji poklic, in lastnik povablja redno svoje ožje prijatelje, kadar ga postavlja v vinogradu — kralja jesenskemu

v nedeljo zjutraj pot proti triglavski steni. Med 10. in 11. sta bila že oba bližu vrha stene. V dežju in snegu je maturant Deregi srečno prešel steno, Topolovec pa je najbrž hotel vezati slovensko in nemško pot skozi znano severno steno. Pri tem je najbrž omagal in padel v prepad. Ko je prispev Deregi na vrh Triglava, je bila spominska plošča že vzdiana, slavnostnega govornika pa je ravno med odkritjem spominske plošče doletela tragična smrt. Po dolgem iskanju raznih ekspedicij so končno v torek dopoldne »Skašaši« opazili z daljnogledom Topolovčeve truplo, ki leži v okoli 700 m globokem prepadu severne Triglavsko stene na nedostopnem kraju.

RAZBOJNIKI NAPAD NA KOSOVEM POLJU. Razbojni Adam Ijaz Rakač, kojega oče, splošno znani razbojnik Zore Ijaz Rakač je bil v aprilu ustreljen na podlagi obtožbe s strani prebivalcev vasi Letina, 8 km oddaljene od železniške postaje Lipljane, je v pondeljek, 25. t. m. zvečer s petdesetimi razbojnikami iz osvette napadel selo Letino. Zapalili so nekaj žitnic na robu vasi ter ubili nekega starega Arnavta in arnavško deklico. Radi hudega vetrarja se je požar hitro razširil in zgorelo je 14 kmečkih hiš. Kralj, ki je bil ravno o istem času na postaji Lipljane, je kmalu nato prispev v Letino in nudil prebivalstvu prvo pomoč. V torek dopoldne sta prispevila v Letino tudi min. predsednik Davidovič in vojni minister general Hadžić. Vrši se obsežno zasledovanje kačakov. Notranje ministrstvo je razpisalo na glavo Adama Ijaza Rakača nagrado 50.000 dinarjev.

ZNAKI Z MARSA? V soboto zjutraj so sprejeli aparati brezične postaje v Point Grey-u v Kanadi tajne značke iz neznane postaje. Tudi druge

v nedeljo zjutraj pot proti triglavski steni. Med 10. in 11. sta bila že oba bližu vrha stene. V dežju in snegu je maturant Deregi srečno prešel steno, Topolovec pa je najbrž hotel vezati slovensko in nemško pot skozi znano severno steno. Pri tem je najbrž omagal in padel v prepad. Ko je prispev Deregi na vrh Triglava, je bila spominska plošča že vzdiana, slavnostnega govornika pa je ravno med odkritjem spominske plošče doletela tragična smrt. Po dolgem iskanju raznih ekspedicij so končno v torek dopoldne »Skašaši« opazili z daljnogledom Topolovčeve truplo, ki leži v okoli 700 m globokem prepadu severne Triglavsko stene na nedostopnem kraju.

RAZBOJNIKI NAPAD NA KOSOVEM POLJU. Razbojni Adam Ijaz Rakač, kojega oče, splošno znani razbojnik Zore Ijaz Rakač je bil v aprilu ustreljen na podlagi obtožbe s strani prebivalcev vasi Letina, 8 km oddaljene od železniške postaje Lipljane, je v pondeljek, 25. t. m. zvečer s petdesetimi razbojnikami iz osvette napadel selo Letino. Zapalili so nekaj žitnic na robu vasi ter ubili nekega starega Arnavta in arnavško deklico. Radi hudega vetrarja se je požar hitro razširil in zgorelo je 14 kmečkih hiš. Kralj, ki je bil ravno o istem času na postaji Lipljane, je kmalu nato prispev v Letino in nudil prebivalstvu prvo pomoč. V torek dopoldne sta prispevila v Letino tudi min. predsednik Davidovič in vojni minister general Hadžić. Vrši se obsežno zasledovanje kačakov. Notranje ministrstvo je razpisalo na glavo Adama Ijaza Rakača nagrado 50.000 dinarjev.

ZNAKI Z MARSA? V soboto zjutraj so sprejeli aparati brezične postaje v Point Grey-u v Kanadi tajne značke iz neznane postaje. Tudi druge

brezične postaje poročajo o enakih znamenjih, kajih dešifracija pa je še nemogoča. Postaja v Point Grey-u je že pretekli teden sprejela zaglonetne brezične značke, v soboto pa so prispev širje radioznački zaporedoma. Ameriški strokovnjaki trdijo, da so poslali te značke prebivalci Marsa, ki skušajo na ta način priti v stik z zemljijo. Profesor Graff je z hamburške zvezdarne ugotovil znane Schiaparellijeve kanale na Marsu in odkril neke črne slike, ki jih smatra kot morje. Opazil je tudi razne rumene lise, ki si jih še ne ve tolmačiti.

DRZNA TATVINA V VLAKU. Na progi Budimpešta — Miskolc sta v vlaku dva neznačna moška kloroformirala nekega trgovskega potnika, mu odvzela vso prtljago, denar in dragocenosti v vrednosti okoli 100.000 dinarjev in nato skočila z vlaka. O storilcih ni sledu.

SVETOVNI VIŠINSKI REKORD je dosegel švedski pomorski poročnik Krook na visokem morskom letalu z motorjem 360 konjskih sil. Povzpel se je 5690 m visoko. Dosedanji svetovni višinski rekord za hidroplane, ki ga je dosegel svojčas Francoz Laporte, je znašal 3700 metrov.

DRŽAVNA REALNA GIMNAZIJA V PTUJU. Sprejemni izpit za prvi razred bo v petek, 12. septembra 1924, in sicer od 8. do 9. vpisovanje za sprejemni izpit, od 9. do 11. pismeni izpit iz slovenščine in računstva, popoldne od 14. dalje pa ustni izpit. Prinesti je treba zadnje šolsko spričevalo in krstni list. Sprejem v ostale razrede (II. do VIII.), kakor tudi repetenfrov v I. razr., bo v soboto, 13. septembra 1924 od 10. do 11. Ponavljajni izpit se vrše od 1. do 12. septembra, redni pouk pa se začne v pondeljek, 15. septembra 1924.

Celjske novice.

MINISTER DR. MARINKOVIĆ V CELJU.

Z beograjskim brzovlakom je prispev danes v sredo, 27. tm. ob 13.45 v Celje minister zunanjih zadev g. dr. Voja Marinković z gospo soprogo. V njegovem spremstvu se nahajajo šef kabineta dr. Rade Šumenković in njegov lični sekretar g. Vlajinac ter načelnik v ministrstvu notranjih zadev g. dr. Svetek. Gospoda ministra je pozdravil na kolodvoru g. vladni svetnik dr. Žužek, poglavlar sreza celjskega ter g. župan mesta Celja dr. Juro Hrašovec. Pozdravil ga je prišel tudi bivši poslanik v Pragi g. dr. Bogumil Vošnjak. G. minister Marinković je pričakoval v Celju prihoda češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, ki prihaja na sestanek zunanjih ministrov Male antante v Ljubljano. Ob 14.58 se je pripeljal s praškim brzovlakom v Celje češkoslovaški zunanjji minister dr. Beneš. V Celju so priklopili poseben salonski voz, nakar sta oba zunanjega ministra skupno nadaljevala pot v Ljubljano.

REDNI SESTANKI JDS ZA MESTO CELJE se vrše vsako sredo ob 9. uri zv. v rdeči sobi Nar. doma.

in razun tega tudi glavno stvar: *klopotala*, to je *mačleke*. Seveda je treba klopotu v prvi vrsti obračanja po vetrarju, in tej svrhi služi klopotčeva *metlica*: na daljšem toporišču nastavljenja *metlica*, to je svezenj lahkega, najbolje brezovega drobnega vejevja-zelenja, ki daje vetrarju najboljšo oporo za obračanje klopotca.

Klopotec se mora obračati ob najmanjšem vetrarju nahaljko in gladko. Če uvažujemo, da stoji klopotec na hribjih grebenih — na visoki ranti (to je: na visokem drevesnem stebru), da se jasno oblikuje na proščini zraka, na nebotmodrem obzorju in da je viden od daleč od vseh strani na prvi pogled, je pač umevno, da služi kar sam od sebe kot veternik, kot daleč vidni in zgovorni vremenski prerok. Dolinec pogleda zjutraj na hribe, vidi, da stojijo klopotci obrnjeni proti jugu ali severu in potem izračuna vreme dotičnega dne s povsem zadostno sigurnostjo v rednih poletnih in jesenskih časih.

Stolec sestoji iz dveh (ali celo treh) pokončnic, ki držita v trdnem ustrojstvu in redu prečki, ustrojeni v spodnjem delu stolca druga nad drugo, imajoči (zaradi ravnotežja) prav v svojem središču izvrtni luknji, tako da se natika stolec in celi klopotec v ravnotežju na pristrojeni klin rante, in da se tam nahaljko in v polnem ravnotežju in sigurnosti obrača, kakor zahteva najmanjši dih vetrarju.

Glavna stvar pri klopotcu so seveda *klopotala*. Brez teh bi bil klopotec mustat stroj brez vsake vrednosti.

Klopotala sestoje zopet iz dveh delov: iz pravih klopotal-mačlekov in iz sprejemajočega ustrojstva, to je: *polaček* ali *vilčic*. Ti izrazi se glase v pomajševalnicah, pomenijo pa v resnici čestokrat prav velike *potače* in *macle*.* Tudi veternice so pri pravem klo-

*) teči, (po)točiti, potakati: *potač*, *potečka*; *mhati*, *mahacelj*, *macelj*, *maclek*.

ščine. Družbino vodstvo je prosilo za znižano vožnjo. Rešitve do danes še nismo prejeli, vendar upamo, da bo prošnja ugodno rešena. Ko dobimo rešitev, bo družbina pisarna razposlala potrebne legitimacije za znižano vožnjo vsem, ki se bodo obrnili pismeno ali ustno na družbino pisarno v Ljubljani, Narodni dom.

CILLIER ZEITUNG je prešla sedaj v last dosedanjega glavnega urednika in poslanca Fr. Schauerja. Kakor cujemo, misli nastopati pod okriljem sedanjega režima in pod imuniteto nemškega poslanca še bolj odločno za »pravice zatiranega nemštva«. Bomo videli, kake skrbi in težave tarejo »lojalna« srca gospodov renegatov! Celjski nemškomisleči bojeviti gospodarski krogi, ki jim je slovenski denar in zastužek eksistencno vprašanje, so v veliki zmoti, ako misljijo, da se bodo na ta prikrit način odtegnili odgovornosti za pisavo listu in nastopanje »političnega nemštva« med nami, ker vemo vsi le predobro, komu na ljubo in zakaj se vzdržajo »Cillier Zeitung«, naslednica nekdanje »Deutsche Wacht«.

POROČIL SE JE v pondeljek, dne 25. t. m. v celjski župni cerkvi g. Konrad Gologranc, stavbenik v Gaberju z gdč. A. Vouk iz Gaberja. Bilo srečno!

ORJUNA V CELJU priredi v nedeljo, 31. avgusta cvetlični dan v prid trboveljskim žrtvam.

SOKOLSKO DRUŠTVO V CELJU priredi javni telovadni nastop v nedeljo, 11. septembra popoldne. Natančnejši spored se objavi v eni prihodnjih številk.

TEŽKA POŠKODBA. Vilčnik Anton od Sv. Marka, občina Trbovlje, je pri svojem delodajalcu v Trbovljah pilih naboju, ki mu je med delom eksplodiral in mu odtrgal dva prsta na levi roki.

NAPAD PONOČI. V nedeljo, dne 24. t. m. se je vračal tesar Franc Veselak, stanujoč v Levcu, iz neke celjske gostilne proti domu mimo Glazije. Nenkrat je skočil proti njemu neki Alojz Ogrinc iz Levca, ga napadel z nožem in mu zadal več ran.

VРЕМЕ ЗАДЊИХ ДНИ nam vedno bolj predočuje, da je s poletjem pri kraju in da je prišla jesen letos predčasno k nam v goste. Jutra in večeri so že tako hladni, da je treba seći po suknjah. Jesenske barve že polagoma prepričajo širne pokrajine. Nebo je prepreženo z značilno temno modrino in polne barve narave prihajajo v jasnem ozračju vidno do veljave. Z rednim kopanjem v Savinji bo najbrž za letos konec. Nekateri vinogradi že dozorevajo, toda grozdju manjka potrebnata slatkorna vsebina. Po gozdovih že pada prvo listje in drevje se odeva v rumenkaste jesenske barve. Pričakovati je že toplih dni, ki smo jih letos prav občutno pogrešali, toda poletna vročina pašnjih dni je za letos pač že pri kraju.

ZA TRETJE POROTNO ZASEDANJE pri okrožnem sodišču v Celju so dosedaj razpisani sledeči slučaji: 2. septembra: Franc Drofenik (uboij) in Josip Seničar (uboij); 3. septembra: Anton Šuntajs (poneverba) in Marija Razboršek (detmor); 4. septembra: Ivan Zagradišnik (rop) in Anton Kac (tativina); 5. septembra: Lovrenc Puč (tativina).

potec cele orjakinje.

Pravi klopotec je ustrojen na dvoje potačkov ali na dvoje vilčic. Pomen maclekov je pomen kladvic, s katerimi tolč klopotec na zvonko desko (blanjo). Najbolj zveneče klopočje deske so: črešnjeve in kostanjeve; zvonke so tudi mecesnove, jelševe; manje bukove, še manje hrastove ali druge. Les za klopotčev blanjo torej ne sme biti ne premehak in ne pretrd. Premehak les nima zadostnega glasu, pretrd les pa ne zadosti lepega. Sicer se pa da za silo porabljati tudi trdi les gabrov, jesenov, vendar je prva zahteva za blagoglasno desko njena potrebna in zadostna obsežnost v dolgosti, širokosti in deblosti, tako da se deska pri posameznih udarcih v celoti ne sme pretresati in omahovati. Da je deska zvonka in blagoglasna, je treba zlasti, da je tudi primeroma dolga, in prav zaradi omogočenja dolge deske je pri klopotcu predvidena tudi včasih tretja pokončnica na stolcu, ki služi samo za oporo

KRETANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V MESTU CELJU od 17. do 24. avgusta 1924: Dušljivi kašelj: ostala 2, ostaneta v oskrbi 2. Paratyphus A: na novo obolel 1, ozdravel 1. Škrlatinka: ostal 1, na novo obolel 1, ostaneta v oskrbi 2. Difterija: ostal 1, ozdravel 1. Ušen: na novo obolel 1, ostanete v oskrbi 1.

DARILO. Za uboge dijake je daroval g. Avg. Černe, fotograf, na dan sv. Avguština 100 Din. Denar se naj dvigne v našem uredništvu.

V POUK ZA PRIKROJEVANJE OBLAČIL se sprejemajo zanaprej tudi posamezniki proti nizkemu honorarju ob poljubnih urah. Vpisovanje se vrši vsak dan v obl. konces. učnem zavodu g. Ivana Bizjaka v Celju.

KINO GABERJE. Četrtek 28., petek 29., sobota 30. in nedelja 31. avgusta: »Mladi Medardo«, zgodovinska drama v 6 dej.

VOJNIČKI BUKVAR SA ČITANJKOM. Spisal podpolk. Voj. Dj. Kostić. 2. izdaja. Knjiga, ki je pravkar izšla v 2. izdaji v založbi knjigарne Goričar in Leskovšek v Celju in v tisku Zvezne tiskarne v Celju, je razdeljena v štiri deli: 1. Vojnički bukvvar. 2. Vojnička čitanka. 3. Brojevi i mere. Knjiga je opremljena z ilustracijami in bo zelo dobro služila vojakom, ki se hočejo v kratkem času priučiti pisanju in čitanju. V dokaz, da je bilo delo potrebljivo in da polno odgovarja svojemu namenu, naj služi že njegova druga izdaja. Cena knjige 12 dinarjev.

Sport.

IZREDNI OBČNI ZBOR S. K. CELJE se vrši v petek, dne 29. avgusta ob 20. uri v rdeči sobi Narodnega doma s sledenjem dnevnim redom: 1. Sprememba pravil. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Udeležba članstva obvezna.

NOGOMETNA TEKMA. V nedeljo, 31. avgusta ob 15. uri igra S. K. Celje prijateljsko nogometno tekmo s S. V. Rapidom iz Maribora. S. V. Rapid se nahaja v zelo dobri formi, z bogatega moral S. K. Celje napeti vse si, da se bo čim častnejše odrezal.

Gospodarstvo.

H M E L J .

XX. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov v Savinjski dolini.

Žalec, SHS, dne 26. avg. 1924.

Množina po že večinoma končanim obiraju srednje-zgodnega hmelja zaostaja precej za ono minulega leta. Hmelj je fine kakovosti, večinoma enak po obliku in zadovoljiv po barvi.

Pozni hmelj je pa vsled popolnoma spore popolnoma odpovedal; le mali del te vrste se bo obral in daja pridelek nedopadljive barve. Naša poprejšnja cenitev letosne množine: 12.000 stotov, se vsled neugodnega uspeha pri obiranju zmanjša za najmanj 2000 stotov.

Društveno vodstvo.

PRI TRGOVSKI IN OBRTNIŠKI ZBORNICI V LJUBLJANI se bo vršila v četrtek, dne 28. t. m. ob 15. uri

in ravno vesje dolge deske. Sicer ima stolec tudi pripravo za obešanje deske, namreč na vsaki stolčevi pokončnici primerno ročajnico (taco).

Na stolcu, opremljenem z metlico in desko, kraljuje predelj (vrtelj), na sprednjem koncu z veternicami in s počački med stolčevima pokončnicama.

Klopotčeva kladvecna tolčenje na desko na dveh mestih in sicer v vsaki vrsti štiri kladvecna (macleki), v celoti torej po osmih maclekov. Če bi klopotec tolkel samo po enem kraju, bi to pomenilo samo ropotanje; če pa tolče na desko na dveh krajih v lepo urejenih udarcih-osmernikih, tvori to klopotčev glas. Glavni del klopotčeve glasbe temelji torej v lepo urejenem, do pičice časovno enakomernem padanju maclekov na desko. Že mala neurejenost bi redno padanje vseh maclekov ali tudi vsaj nekaterih (in četudi samo enega) prav grdo kazila in klopotec izpostavlja javnemu smehu in zasmehovanju.

(Nadaljevanje prih.)

ankela glede vprašanja zasiguranja skladiščnih prostorov na Sušaku za interesente iz Slovenije, na kar se opozarjajo vsi, ki reflektirajo na te prostore.

ŽIVINSKI SEMENJ V SARAJEVU. Mestna občina Sarajevo priredi s sodelovanjem vseh gospodarsko-trgovskih stanov v Sarajevu veliki semenj za živino in živalske proizvode, ki se vrši 21., 22. in 23. septembra t. l.

ŽELEZNIŠKE OLAJŠAVE ZA POSETNIKE II. KONGRESA TRGOVSKIH ZBORNIC V BEOGRADU. Ministrstvo saobraćaja je z odlokom št. M. C. 17.436 z dne 16. t. m. dovolilo vsem posetnikom II. kongresa trgovskih zbornoč in udruženj izvoznikov, ki se vrši v Beogradu dne 30. in 31. t. m., vožnjo za polovično ceno po državnih železnicah v vseh razredih in vseh vlagih, razen ekspresnih. Olajšava velja za čas od 25. avgusta do 4. septembra t. l. Na odhodni postaji je kupiti celo vozno karto, ki bo veljala tudi za povratek, ako se pokaže legitimacija, ki jo dobijo udeleženci pri predsedstvu kongresa.

ZVIŠANJE DAVČNE VARŠCINE PRI UVODU IN IZVOZU BLAGA. Finančni minister je z odlokom z dne 28. maja 1924, št. 260. določil, da se odstotek davčne varščine, kakor ga je sklenil začasni finančni komite dne 14. julija 1920, št. 8827, z 2% in ki ga pobirajo carinarnice, poviša na 4% od deklarativne vrednosti blaga vsem onim osebam, ki ne dokažejo, da so svoj uvozni ali izvozni obrat prijavile davčnim oblastom in plačale davek za pretekla leta in za vsa prošla četrtletja tekočega leta. Za pobiranje in zaračunavanje pobranih davčnih varščin ostanejo še nadalje v veljavi dosednji predpisi.

PREPOVED UPORABE ŽIGOV Z AVSTRIJSKO ALI OGRSKO KRONO ALI GRBOM. Po naročilu ministrstva trgovine in industrije V. št. 10.959. z dne 6. avgusta 1924, je ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, z odlokom št. 5180. z dne 22. avgusta t. l. prepovedalo v okolišu Ljubljanske in mariborske oblasti uporabo vseh žigov, znakov in varstvenih znakov domačih tvornic, ki se poslužujejo v svojih znakih avstrijske ali ogrske krone ali grbov.

To in ono.

IZVRŠITEV SMRTNE OBSODE NA ULICI. Dva Kitajca, ki sta bila spoznana krivim, da sta ugrabila dvajset otrok, sta bila javno eksekutirana na Bundu, ki je glavna ulica kitajskega dela mesta Šangaja. Eksekucijo so izvršili lokalni vojaški uradniki. Pred eksekucijo so vodili oba zločinca po ulicah, vključena v verige in noseča velike letake, na katerih so bili popisani njuni zločini. Končno sta bila ustreljena na glavni ulici v prisotnosti več sto ljudi. Ženske, ki so bile sokriveni obsojenčih zločinov, so morale prisostvovati usmrčenju, nakar so bile izročene lokalnim sodiščem, da ta izreče svojo obsodo. Eksekutirana ugrabitelja so ujeti pri mestu Amoy. Pri njih so našli tudi otroke, katere sta nameravala prodati kot sužnje oziroma kot prostitutke v druge kitajske pokrajine.

DEČEK OGLEDALA. V Chicago v Severni Ameriki se je pojavit posebne vrste otrok, sin krojača Tiana. Samuel mu je ime in je star osem let. De-

ček ima take oči, da vidi vse narobe. Vidi, bere in piše narobe. Če hočemo brati, kar je pisal, moramo gledati v ogledalo. Zato mu je nadel učitelj ime »deček ogledala«. Posrečilo se je njegovim odgojiteljem prepričati ga, da je vse narobe prav, kakor pa on vidi. Ne-normalnosti oči mu pa ne bodo mogli ozdraviti.

ČUDEN OBISK. Bolehna majorjeva vdova v Rimu je že večkrat zmanjšala, naj ji zvišajo pokojnino. Kar se ji je porodila misel, naj naslov prošnjo na »Njeno kraljevsko Visokost — princezinjo Jolando«. Princezinja je bila tedaj stara šele pol leta, zato so izročili prošnjo kralju Viktorju Emanuelu III. Prebral je prošnjo in jo vrnil služabniku s pripombo: »Pismo je naslovljeno na kraljevo princezinjo, torej ga njej sami izročite in poslušajte, kaj vam odgovori.« — Nekoliko zaleden je služabnik hitel k zibelki, kjer te, kaj Vam odgovori.« — Nekoliko zaledenska Visokost ni prebudila, je pismo izročil dojilji. — »No, kaj je princezinja odgovorila?« je vprašal pristopivši kralj. — »Nič, prav nobene besede, Veličanstvo!« — »Dobro, kdor molči, pritrjuje. Torej skrbite, da se prošnja izpolni!«

AVTO JO JE OBGLAVIL. Neobičajna nesreča se je pripetila pred nekaj dnevi v Kopenhagnu. Neka kolegarka je trčila z avtomobilom, pri čemer ji je zaporna naprava gladko odrezala glavo, ki je padla vsa krvava šoperju v naročje.

NAJDEBELEJŠI ČLOVEK V NEMČIJI UMRL. V vzhodnomorskem kopališču Kellenhausen je umrl mizarški mojster Teig v 61. letu starosti. Bil je daleč okrog znan kot najdebelejši človek v Nemčiji. Tehtal je nič manj kot 250 kilogramov.

Za smeh in kratek čas.

ZVEZDOSLOVEC.

Zvezdoslovec (gleda skozi teleskop): »Kje pa se danes Venera mudi tako dolgo? Saj sem vedno dejal, da ženske niso nikoli točne.«

Gasilski vestnik.

GASILNO DRUŠTVO PAŠKA VAS vabi vsa gasilna društva z zastavami, vse prijatelje gasilnega društva iz Celja ter iz cele Slovenije k proslavi blagoslovitve novega stolpa in nove društvene zastave, katera se vrši na slovenski način dne 21. septembra 1924 v Paški vasi tik postajališča Paška vas. Ob 9. in 10. uri sprejem gostov na postaji Paška vas. Ob 10. uri slovesna maša na prostem v Paški vasi pri gasilnem domu, potem blagoslovitev zastave in stolpa, razni cerkveni in civilni govorji, skupen obed vseh udeležencev, nato velika ljudska javna vrtna veselica. Pri vseh slavnostih igra polnoštevilna rudarska godba iz Velenja. Celjani, Savinjčani ter vsi iz cele Slovenije, pridite ta dan v našo krasno Paško dolino, da se razvedrite ter nas z vašim obiskom razveselite in počastite. Prosimo, da se zaradi prijave kosil i. t. d. udeleženci, kakor društva in civilni, poprej javite podpisemu društva. Vas vse vabi vladno odbor Gasilskega društva Paška vas, Rečica ob P. Polovična vožnja na vseh postajah državne železnične dovoljena. Udeleženci naj pišejo takoj po legitimaciji.

Razširjajte „Novo Dobo“!

V lastnem interesu

pazite, da dobite vedno davno preizkušeni »Pravi :FRANCKOV : kavni pridatek« v zabolčkih in ne kako ponaredbo. —
Na novi, rjava-modro-beli etiketi se posebno jasno izražajo glavni znaki, a to so: ime »Franck« in »kavni mlincik«. —
»Pravi :FRANCK: z mlincikom« zboljšuje in pocenjuje vsako kavo!